

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม: การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว กรณีศึกษา: บ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

Community-Based Tourism Development through Participatory

Processes: Tourism Route Design A Case Study of Ban Koh Mak, Koh Mak

Subdistrict, Pak Phayun District, Phatthalung Province, Thailand

ศิริวรรณ ลักษณะวงศ์*¹ ปาริชาติ จันทร์ศรีบุตร² ธัญวัฒน์ ต้นวานิช³
และจิราภรณ์ ทองบุญยัง⁴

¹⁻⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

sirawan.la@skru.ac.th*¹ parichart.ju@skru.ac.th²

thunwarut.no@skru.ac.th³ Jirapom.wa@skru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รูปแบบของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย สมาชิกธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ สามารถออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชนได้ 2 รูปแบบ คือ โปรแกรม 1 วัน (One day Trip) เน้นการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน และโปรแกรม 2 วัน 1 คืน เน้นการพักค้างคืนในโฮมสเตย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการใช้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ชุมชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชนของตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก และเป็นที่ยู่งักมากขึ้น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน, เส้นทางการท่องเที่ยว, กระบวนการมีส่วนร่วม, ตำบลเกาะหมาก, อำเภอปากพะยูน, จังหวัดพัทลุง

ABSTRACT

This study aimed to design community-based tourism routes for Ban Koh Mak, Koh Mak Subdistrict, Pak Phayun District, Phatthalung Province, through the integration of local resources, indigenous knowledge, and community identity using a participatory approach. The research adopted a qualitative research design, employing in-depth interviews and focus group discussions as primary

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สอศ.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

data collection methods. Key informants consisted of homestay operators, community leaders, tourism entrepreneurs, and representatives from relevant government agencies within the subdistrict. The findings indicated that Ban Koh Mak possesses diverse and appealing tourism resources suitable for route development. Two tourism route models were formulated: a One-Day Trip program emphasizing experiential learning of local lifestyles, visits to significant attractions, and engagement with community products; and a Two-Day, One-Night program focusing on homestay accommodation, active participation in community activities, and the transmission of local identity and cultural values. The proposed tourism routes enhance accessibility and visitor convenience while strengthening destination recognition. These outcomes contribute to the promotion of community-based tourism and support sustainable tourism development in the area.

KEYWORDS : Community-based tourism, tourism route design, participatory processes, Koh Mak Subdistrict, Pak Phayun District, Phatthalung Province

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่อย่างเหมาะสมควบคู่ไปกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยสร้างรายได้และกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ แต่ยังส่งเสริมการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (Rungfamai, K., & Sritongmas, S., 2019) ในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งสู่การแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริงของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนถือเป็นอีกหนึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทโดยตรงในทุกมิติ ทั้งการบริหารจัดการ การให้บริการ และการถ่ายทอดวิถีชีวิตให้แก่นักท่องเที่ยว การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และการสะท้อนถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว (Phongpradist, P., & Phoochinda, W., 2024)

จังหวัดพัทลุงถือเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเยือนวิถีธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดพัทลุงมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,800,424 คน และสร้างรายได้หมุนเวียนให้แก่พื้นที่กว่า 3,957 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของจังหวัดพัทลุงในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาสัมผัสวิถีธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสำหรับพื้นที่ "ชุมชนบ้านเกาะหมาก" ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงที่มีความโดดเด่นด้านระบบนิเวศและวิถีโฮมสเตย์ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ทะเลสาบสงขลาที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายงานภาพรวมจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในเขตพื้นที่ทะเลสาบสงขลาตอนล่างรวมถึงเกาะหมากสูงกว่า 200,000 คนต่อปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2568)

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวทางทะเล วิถีชีวิตชาวประมง เมนูอาหารพื้นบ้าน วิถีชีวิตของคนบนเกาะ และกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีส่วนช่วยกระจายรายได้สู่คนในชุมชน การจัดการเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะหมากที่มีการเชื่อมโยงจุดเด่นของชุมชนและการสร้างกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเป็นระบบจึงมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาเพื่อออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนโดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ให้สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุงโดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้ใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มุ่งเน้นทำความเข้าใจบริบทของชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วม และผลลัพธ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่จริง คือ ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตามบริบทสังคมและมุมมองของผู้ให้ข้อมูล (ชานาญ ปาณาวงษ์, 2562.) ด้วยการตีความเชิงพรรณนา (Descriptive Qualitative Research) ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

รูปแบบการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และผู้ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มหลัก ดังนี้ กลุ่มผู้ให้บริการที่พัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มธุรกิจโฮมสเตย์ที่จดทะเบียนและดำเนินกิจการในพื้นที่ตำบลเกาะหมาก กลุ่มผู้นำและตัวแทนชุมชน ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น และคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลเกาะหมาก กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือนำเที่ยว ร้านอาหาร กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการท่องเที่ยวในชุมชน และกลุ่มบุคลากรภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่กำกับดูแลการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนในอำเภอปากพะยูน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample group)

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากบทบาทและประสบการณ์ของผู้ที่มีข้อมูลสำคัญตรงตามประเด็นที่ศึกษามากที่สุด ได้แก่

- สมาชิกธุรกิจโฮมสเตย์ 15 คน คือผู้ที่มีประสบการณ์บริหารจัดการโฮมสเตย์ในชุมชน
- ผู้นำชุมชน 5 คน คือผู้นำที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายชุมชน และมีบทบาท เป็นที่เคารพ น่าเชื่อถือของชุมชน
- ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 5 คน คือผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจในพื้นที่เกิน 3 ปี
- ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ 5 คน คือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยว

2. เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย

- **การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)** กับผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิด ทิศนคติ ความต้องการ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ บริบทของชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว จุดเด่นของชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และการบริการ

- **การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)** ซึ่งดำเนินการโดยใช้ชุดคำถามที่มีโครงสร้าง เพื่อให้กลุ่มผู้เข้าร่วมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และแนวคิดร่วมกันอย่างสลับ โดยมีการดำเนินรายการ (Moderator) คอยชี้แนะประเด็นตามหัวข้อที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการสะท้อนมุมมองเชิงกลุ่ม

- **แบบสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation Form)** โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปสำรวจพื้นที่จริงด้วยตนเองเพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพ (Physical Evidence) และบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยยืนยันข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนในการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- **ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)** ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการที่เรียกว่า “การหาค่า IOC” (Index of Item-Objective Congruence) โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) นำแบบสัมภาษณ์และประเด็นการสนทนากลุ่มเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน 3 ท่าน (ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว, ด้านการพัฒนาชุมชน และด้านนิเทศศาสตร์) 2) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าคำถามแต่ละข้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้คะแนน +1 (แน่ใจ), 0 (ไม่แน่ใจ) และ -1 (ไม่สอดคล้อง) และ 3) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

- **การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability / Credibility)** ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากเอกสารสมุดบันทึกประวัติบ้านเกาะหมาก การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) และการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจากการลงพื้นที่จริงว่าตรงกันหรือไม่

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ ก่อนการเก็บข้อมูล มีการเตรียมชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม รวมถึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย จากนั้นดำเนินการนัดหมายวัน

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจะถูกถอดเทปและจัดระบบเพื่อการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างหัวข้อ (Themes) และรหัส (Codes) จากข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อให้สามารถตีความความหมายและเชื่อมโยงกับตัวแปรตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างเป็นระบบ และเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเหลี่ยม (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารสมุดบันทึกประวัติบ้านเกาะหมาก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องกับผู้ใช้ข้อมูล (Member Checking) และการลงสำรวจพื้นที่จริงของผู้วิจัย เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนมุมมองที่แท้จริงของผู้เข้าร่วมวิจัย การออกแบบและดำเนินการดังกล่าวช่วยให้การวิจัยมีความรอบด้าน เข้าใจบริบทของชุมชนและสะท้อนความเป็นจริงของชุมชน

ภาพที่ 1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม: การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว กรณีศึกษา: บ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง” เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นหลัก (Themes)	ประเด็นย่อย (Sub-themes)	ผลที่ค้นพบ
เพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุงโดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	การบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น	ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา	ชุมชนมีทรัพยากรหลากหลาย สามารถนำมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวได้
	กระบวนการมีส่วนร่วม	การระดมความคิดเห็น การตัดสินใจร่วมกัน	ชุมชนมีบทบาทพร้อมในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน
	รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว	แบบ 1 วัน (One Day Trip) แบบ 2 วัน 1 คืน	ได้เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน 2 รูปแบบที่มีความน่าสนใจและมีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาศึกษาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง มีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นเกาะที่ตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลา โดยมีพื้นที่ของเกาะตอนบนติดกับตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และพื้นที่ทางตอนใต้ติดกับตำบลปากกรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ เนื่องจากในอดีตพื้นที่แห่งนี้เคยเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์หินมาก่อนจากหลักฐานโบราณคดีพบว่า เคยมีการขุดพบขวานหินโบราณกว่าร้อยชิ้น (ปัจจุบันบางส่วนอยู่ที่ หมู่ที่ 3 บ้านแหลมกรวด) ซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ยุคหินด้วยความเหมาะสมของภูมิศาสตร์พื้นที่แห่งนี้ก็ได้มีการพัฒนาเป็นชุมชนเมือง (ประมาณ พุทธศตวรรษที่ 6 หรือ พ.ศ. 501-600) ซึ่งมีชื่อว่าเมือง "เส็งจี่" เมืองนี้มีความเจริญรุ่งเรืองในการค้าขาย และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางทะเล วิถีชีวิตของคนชุมชนบ้านเกาะหมากจะมีความผูกพันกับกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เป็นเสมือนแหล่งอาหาร และแหล่งประกอบอาชีพหลัก โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และการทำสวนยาพาราในยามที่ไม่สามารถออกเรือทำประมงพื้นบ้านได้ และต่อมาได้มีการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นการสร้างและกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง โดยในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ พายเรือคายัคหรือนั่งเรือรอบเกาะ ชมวิถีประมงพื้นบ้าน ชมนกน้ำนานาชนิด นั่งขานาติล้อหรือการปั่นจักรยานชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เดินเล่นและถ่ายภาพในทุ่งหญ้าสะวันนา ชมต้นไทรยักษ์ที่ชาวบ้านบนเกาะเรียกว่า “ไทรโอบรัก” สักการะพระเจดีย์ทอง ณ วัดเกาะโคบ ชมพระอาทิตย์ตก ณ จุดชมวิว 360 องศา บนเขานางฟ้า นั่งเรือเที่ยวเกาะสี่เกาะห้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีร้านสินค้า OTOP ได้แก่ ไขในหิน น้ำพริกเจ๊ะสะ น้ำผึ้งชันโรง กุ้งแห้งเดอะกุ้ง ผ้าย้อมดาเนีย และเสื้อสร้างศิลป์ เป็นต้น จากแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำมาบูรณาการเพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างเหมาะสมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ได้แก่ สมาชิกธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวจากกระบวนการระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน (One Day Trip) ซึ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ การเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาจำกัด และโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน เน้นการพักค้างคืนในโฮมสเตย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ชุมชน เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเรียนรู้เชิงลึก และมีความร่วมวิถีชีวิตและกิจกรรมในชุมชน จากข้อมูลที่ได้สามารถช่วยให้คนในชุมชนท้องถิ่นร่วมกันคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความพร้อมในการนำเส้นทางท่องเที่ยวไปใช้จริง

ภาพที่ 2 นั่งขานาติล้อ

ภาพที่ 3 ไขในหิน

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมด้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ภาพที่ 4 ชมวิถีประมงพื้นบ้าน

ภาพที่ 5 พายเรือคายัค

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม: การออกแบบเส้นทาง การท่องเที่ยว กรณีศึกษา: บ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ ดังนี้

การออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน โดยบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ของชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านเกาะหมาก ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และมีความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในชุมชนด้วยการดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยสมาชิกชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมระดมความคิดเห็นในการกำหนดจุดท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชน ทำให้สามารถพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน (One Day Trip) เน้นการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การเยี่ยมชม แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน และโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน ซึ่งเน้นการพักค้าง คืนในโฮมสเตย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน ในการวางแผนออกแบบ เส้นทางท่องเที่ยวได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนให้สามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และ เพิ่มคุณค่าให้แก่ทรัพยากรท้องถิ่น (พูกัน สายดวง และนราธิป ทับทัน, 2564.) ให้เส้นทางที่พัฒนาขึ้นมีความน่าสนใจ และสามารถนำไปใช้ในการท่องเที่ยวได้จริง

การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6
“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”
 วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมต้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี
 จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

เกาะกลางเลสาบ
@Khomak Phatthalung

สิ่งอำนวยความสะดวก

- อาหาร
- รถยนต์ให้เช่า
- บริการเรือหางยาว
- บริการเรือคายัค
- ที่นั่ง
- น็อคคูกน้มน้ำเขียว
- บริการเช่าจักรยาน

สถานที่น่าเที่ยว!
ที่ราบริศพรธรรมาแล้วผัดผัด

*** ตั้งใกล้ห้องที่ว่างอยู่ 55555555 : ขออภัยล่วงหน้า ***
 หมายเลข : รายการอ้างอิงเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม

ติดต่อสอบถามข้อมูล www.khomakphatthalung.com โทร 09-0999-9999

ภาพที่ 6 การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะหมาก

Wunsu One Day Trip

08.00 น. จองตัวนักท่องเที่ยว ณ สวนเกษตร รีสอร์ท
 09.00 น. นั่งรถนำเที่ยวชมที่ สวนเกษตรสองฝั่งทาง
 มุ่งหน้าสู่ทุ่งหญ้าสีเขียวและทะเลสาบ ทุ่งหญ้า
 สีเขียวล้อมรอบไปด้วยภูเขาและทะเลสาบ
 นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปเช็คอิน
 จากนั้นออกเดินทางไปยังจุดชม
 ดีย่างสองฝั่งทางที่บรรยากาศสวย
 สู่โบสถ์ นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปได้
 10.00 น. ออกเดินทางไปยังจุดชมริมน้ำ
 ไร่ส้ม (ไร่ส้ม) เรือบริการฟรีไม่เก็บ
 ค่าเป็นจุดชมริมน้ำที่แตกต่างไปจาก
 ที่อื่น โดยบริการชม ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม
 นักท่องเที่ยวสามารถซื้อสินค้าของ
 11.00 น. มุ่งหน้าสู่จุดชมวิวทิวทัศน์ของ
 ภูเขา ทะเลสาบ น้ำตก เป็นลักษณะ
 ของธรรมชาติที่สวยงาม
 11.30 น. ออกเดินทางไปยังวัดพระโคต นักท่องเที่ยว
 สักการะบูชาพระพุทธรูปเมือง ขวเขม
 ที่สามารถชมศิลปะและสถาปัตยกรรม
 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ สวนเกษตร
 รีสอร์ท เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่ได้จากทะเลสาบ ไร่
 ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม
 14.00 น. ลงเรือศึกษา ชมวิถีชีวิตชุมชน
 การวางถัก อาหารสร้างรายได้ให้กับ
 15.00 น. นักท่องเที่ยวเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ติดต่อสอบถามข้อมูล www.wunsu.com โทร 09-0999-9999

ภาพที่ 7 โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน (One day Trip)

Wunsu 2 วัน 1 คืน
วันที่ 1

08.00 น. จองตัวนักท่องเที่ยว ณ สวนเกษตร รีสอร์ท
 08.30 น. นั่งรถนำเที่ยวชมที่ สวนเกษตรสองฝั่งทาง
 มุ่งหน้าสู่ทุ่งหญ้าสีเขียวและทะเลสาบ ทุ่งหญ้า
 สีเขียวล้อมรอบไปด้วยภูเขาและทะเลสาบ
 นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปเช็คอิน
 09.00 น. จากนั้นออกเดินทางไปยังจุดชม
 ดีย่างสองฝั่งทางที่บรรยากาศสวย
 สู่โบสถ์ นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปได้
 09.30 น. ออกเดินทางไปยังจุดชมริมน้ำ
 ไร่ส้ม (ไร่ส้ม) เรือบริการฟรีไม่เก็บ
 ค่าเป็นจุดชมริมน้ำที่แตกต่างไปจาก
 ที่อื่น โดยบริการชม ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม
 นักท่องเที่ยวสามารถซื้อสินค้าของ
 11.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ สวนเกษตร
 รีสอร์ท เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่ได้จากทะเลสาบ ไร่
 ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม
 13.00 น. สักการะบูชาพระพุทธรูปเมือง ขวเขม
 ที่สามารถชมศิลปะและสถาปัตยกรรม
 19.00 น. รับประทานอาหารเย็น ฟังดนตรี
 20.00 น. รับประทานอาหารเช้า ฟังดนตรี

ติดต่อสอบถามข้อมูล www.wunsu.com โทร 09-0999-9999

Wunsu 2 วัน 1 คืน
วันที่ 2

05.00 น. ชมแสงแรกของพระอาทิตย์
 06.00 น. มุ่งหน้าสู่จุดชมทิวทัศน์ ณ ไร่ส้ม ไร่
 ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม
 07.00 น. ทานอาหารเช้า ณ สวนเกษตร
 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ สวนเกษตร
 รีสอร์ท เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่ได้จากทะเลสาบ ไร่
 ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม
 09.30 น. มุ่งหน้าสู่ทุ่งหญ้าสีเขียวและทะเลสาบ
 นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปเช็คอิน
 11.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ สวนเกษตร
 รีสอร์ท เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่ได้จากทะเลสาบ ไร่
 ทุ่งหญ้า ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม ไร่ส้ม
 13.00 น. พายเรือคายัค ล่องในทะเลสาบ
 14.00 น. นั่งรถชมชมทิวทัศน์ของสองฝั่งทาง
 มุ่งหน้าสู่ทุ่งหญ้าสีเขียวและทะเลสาบ
 15.00 น. มุ่งหน้าไปยังวัดพระโคต นักท่องเที่ยว
 สักการะบูชาพระพุทธรูปเมือง ขวเขม
 ที่สามารถชมศิลปะและสถาปัตยกรรม
 16.00 น. นักท่องเที่ยวเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ติดต่อสอบถามข้อมูล www.wunsu.com โทร 09-0999-9999

ภาพที่ 8 โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน

“การศึกษาไทยท่ามกลางวิกฤตประชากรลดลง: ความท้าทาย การปรับตัว และอนาคตที่ยั่งยืน”

วันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมไมต้า รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า สามารถออกแบบและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเกาะหมากได้อย่างเป็นรูปธรรม 2 รูปแบบ ได้แก่ โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน (One Day Trip) เน้นการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน และโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน ซึ่งเน้นการพักค้างคืนในโฮมสเตย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ชุมชนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่านการบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ชุมชนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นให้ชุมชนเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเนื้อหาของเส้นทางท่องเที่ยว (นุชนารถ กฤษณธรมย์ และคณะ. 2564.) ซึ่งระบุว่าการจัดทำแนวทางการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงพฤติกรรมและความต้องการนักท่องเที่ยวช่วยให้การพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อบริบทพื้นที่ได้ดี งานวิจัยอื่น ๆ ยังชี้ว่าการออกแบบเส้นทางที่มีพื้นฐานจากศักยภาพชุมชนและแหล่งเรียนรู้ช่วยให้ชุมชนสามารถนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวที่หมายถึงคุณค่าและเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (ศุภาวิณี กิติวิณิต, และคณะ. 2566.) นอกจากนี้ การวิจัยด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังพบว่า การรับรู้ทรัพยากรศักยภาพทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวและสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่า นอกจากนี้แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ยังมุ่งเน้นการให้คนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของและมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อเป้าหมายทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าผลกำไรเชิงธุรกิจเพียงอย่างเดียว (สายสุนีย์ จัปโจร และคณะ. 2566.) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมมาออกแบบเป็นประสบการณ์ร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน (ชรินทร์ธร งามเมืองฉาย และคณะ. 2567.) การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การสำรวจทุนทางสังคมไปจนถึงการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Ownership) และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น (จตุรณ สภาพรรัตนกุล. 2565.) ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ที่ทั่วถึงและการอนุรักษ์ทรัพยากรในระยะยาวอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าการที่ชุมชนร่วมคิดร่วมทำในทุกขั้นตอนของการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เส้นทางท่องเที่ยวเหมาะสมกับบริบท และสามารถนำไปใช้จริงในชุมชน รวมถึงเป็นการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเกาะหมากและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณและนโยบายที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และศักยภาพของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รายได้ของชุมชน และคุณภาพชีวิตของคนในอย่างเป็นรูปธรรม
- 2) ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน อันจะนำไปสู่การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสมในระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ
- 3) ควรมีการศึกษาทบทวนของเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการสื่อสาร เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรือสื่ออัจฉริยะ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประชาสัมพันธ์และสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศรายจังหวัด ปี 2567*. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. <http://www.mots.go.th/>
- จตุรณ สภาพรรัตนกุล. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนท่องเที่ยวในภาคตะวันออก. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(2), 115-128.
- ชรินทร์ธร งามเมืองฉาย, นิพัทธ์ เกสรกาล, และ ศรีณีย์พงศ์ เขียวมิ่ง. (2567). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 19(1), 45-60.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2562). *ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุชนารถ กฤษณธรรมย์ และปรีดา นัคร. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว กรณีอำเภอหนองบัว จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 13(1), 128 – 140
- พู่กัน สายดั่ง และนราธิป ทับทัน. (2564). การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางน้ำผึ้งโฮมสเตย์เพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยวสำหรับคนทั้งมวล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 12(1), 151–165.
- ศุภาวิณี กิติวินิต, ชูชัน หามะ และชินีเพ็ญ มะลิสุวรรณ. (2566). การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีใหม่ ชุมชนพื้นที่ป่าสาละบาโล จังหวัดยะลา. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 18(2), 47 – 61
- สายสุนีย์ จัปโจร, มาลินี ขวัญเจริญ, และ นฤพนธ์ เพชรศิริ. (2566). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืนบนพื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ*, 8(2), 201-215.
- Phongpradist, P., & Phoochinda, W. (2024). Community engagement for sustainable community-based tourism development in Thailand. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(1), 1–12.
- Rungfamai, K., & Sritongmas, S. (2019). ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์จากมุมมองผู้นำชุมชนโฮมสเตย์ 4 ภูมิภาคของไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 39(3), 106–120.